

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ С.А. КОВПАКА СУМСЬКОГО НАУ**

«СХВАЛЕНО»

Рішення Педагогічної ради
Глухівського агротехнічного інституту
імені С.А. Ковпака Сумського НАУ
Протокол № 1
від 30.08.2016 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Глухівського агротехнічного
інституту імені С.А. Ковпака
Сумського НАУ

А.В. Литвиненко

08 2016 р.

«ВВЕДЕНО В ДІЮ»

Наказ директора Глухівського агротехнічного інституту імені С.А. Ковпака Сумського НАУ
від 31.08.2016 р. № 123 о.д.

**КОНЦЕПЦІЯ
ВИХОВНОЇ РОБОТИ
ГЛУХІВСЬКОГО АГРОТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ С.А. КОВПАКА СУМСЬКОГО НАУ**

Глухів
2016

ЗМІСТ

	Стор.
1. Загальні відомості	3
2. Теоретико-методологічні засади концепції виховання студента	3
3. Сутність і особливість виховного процесу у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака СНАУ	4
4. Принципи виховання студентів у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака СНАУ.....	7
5. Основні напрямки виховної роботи	9
6. Організація виховної роботи в інституті	16
6.1 Суб'єкти, що забезпечують реалізацію виховної роботи в інституті.....	16
6.2 Виняткова роль викладача у виховному процесі	17
6.3 Органи студентського самоврядування студентів, як фактор удосконалення виховного процесу	18
6.4 Роль куратора академічної групи.....	19
7. Матеріальні, фінансові та моральні основи забезпечення навчально-виховного процесу	21
8. Шляхи реалізації Концепції.....	22
9. Заключні положення	23

1. Загальні положення.

Концепція виховної роботи у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака базується на основних положеннях Конституції України, Національній доктрині розвитку освіти, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015 р., та інших державних документах.

У національному вихованні важлива роль належить державі, яка координує зусилля усіх інститутів суспільства, забезпечує єдність та пріоритет загальнодержавних і національних інтересів, дає відповідь на виклики сучасного світу.

Національне виховання має стати фундаментом становлення світогляду молодої людини, на якому формуються фахові знання та професійна відповідальність.

Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку на планеті. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (*patria*) як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін.

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, розповсюдження волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу.

Тому нині, як ніколи, у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ педагогічний колектив повинен знаходити підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. При цьому потрібно враховувати, що Україна має древню і величну культуру та історію, досвід державницького життя, які виступають потужним джерелом і міцним підґрунтям виховання дітей і молоді. Вони уже ввійшли до освітнього і загальновиховного простору, але нинішні суспільні процеси вимагають їх переосмислення, яке відкриває нові можливості для освітньої сфери.

В основу системи національно-патріотичного виховання у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ покладено ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та української політичної нації. Важливу роль у просвітницькій діяльності посідає відновлення історичної пам'яті про тривалі державницькі традиції України.

Серед них Київська Русь, Велике князівство Литовське, Військо Запорозьке, Гетьманщина, Українська Народна Республіка, Гетьманат Павла Скоропадського, Західноукраїнська Народна Республіка, Карпатська Україна та інші українські визвольні проекти. На особливу увагу заслуговує формування української політичної культури в часи Речі Посполитої та Австро-Угорщини, нове осмислення ролі Кримського Ханату як держави кримськотатарського народу, включно з тривалим воєнним протистоянням і плідною військовою та культурною співпрацею.

Особливого значення набуває ознайомлення з історією героїчної боротьби українського народу за державну незалежність протягом свого історичного шляху, зокрема у ХХ-ХХІ століттях це ОУН, УПА, дисидентський рух, студентська Революція на граніті, Помаранчева революція, Революція Гідності та ін.

Важливим завданням є розгляд порівняльно-історичних відомостей про переривання державності в інших європейських країнах, які сьогодні представлені потужними європейськими націями. Спеціального розгляду потребують історичні обставини, що призводять до переривання державницької традиції.

Разом із тим, національно-патріотичне виховання не повинно прищеплювати ідеї культурного імперіалізму, тобто способу споглядання світу лише очима власної культури. Ця Концепція виходить з ідеї об'єднання різних народів, національних та етнічних груп, які проживають на території України, довкола ідеї української державності, українського громадянства, що виступають загальними надбаннями, забезпечують їхній всебічний соціальний та культурний розвиток. Українська держава заперечує будь-які форми дискримінації, підтримуючи всі мови і культури, що зазнали такої дискримінації в часи колоніальної залежності України.

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого тому у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ повинні постійно здійснюватися системні заходи, спрямовані на посилення патріотичного виховання студентів – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей:

- повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- участь у громадсько-політичному житті країни;
- повага до прав людини;
- верховенство права;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- рівність всіх перед законом;
- готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

Відтак, головне завдання, яке ставить перед собою Глухівський агротехнічний інститут імені С.А. Ковпака Сумського НАУ - ефективний процес виховання суб'єкта громадянського суспільства, громадянина-патріота України.

2. Теоретико-методологічні засади концепції виховання студента

Формування національної інтелігенції, сприяння збагаченню і оновленню інтелектуального генофонду нації, виховання її духовної еліти - завдання, що стоїть перед вищими навчальними закладами на одному рівні з підготовкою висококваліфікованих фахівців. Досягнення мети виховання можливе лише за умови комплексного підходу і залучення до цієї роботи всього педагогічного колективу Глухівського агротехнічного інституту імені С.А. Ковпака Сумського НАУ, адміністрації, органів студентського самоврядування та громадських об'єднань студентської молоді.

Концепція виховної роботи в інституті є національно-демократичною. Це означає, що:

1) виховання є національним, тобто спрямованим на розвиток національного самоусвідомлення і всі аспекти виховання мають відповідати духові і стратегічним цілям української нації і держави, нашій виховній традиції та ментальності;

2) другою домінуючою тенденцією виховного процесу стає демократизація особистості і пристосування її до життя в умовах свободи.

Виховання - це процес впливу на особистість, здійснюваний протягом її життя з метою передачі досвіду представників свого роду, етносу, народу, світової громадськості, частіше цілеспрямований і планомірний, організований шляхом взаємодії вихователя і вихованця, під час якої відбувається вплив на пізнавальну,

мотиваційну, емоційну, вольову та інші його сфери з метою розвитку світогляду (у тому числі й наукового), духовно-моральних, етичних, ділових якостей.

Виховання у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ є цілеспрямованим процесом, який відбувається з врахуванням особливостей кожного студента, професіоналізму членів педагогічної ради інституту, який значною мірою є носієм духовно-моральних, етичних, ділових якостей, рівня його взаємодії зі студентами-вихованцями і впливу на їх свідомість з метою формування у них виваженої життєвої позиції, вміння сприймати, використовувати, поширювати і здобувати необхідний досвід, здатності бути носіями провідних ідей, організаторами суспільно-політичного життя в країні.

Ідеал виховання – це громадянин України, збагачений загальнолюдськими та національними цінностями, який керується у своїй діяльності вимогами загальнолюдського й національного етикету, спроможний діяти творчо в сучасних умовах, це справжній патріот, який дбає про свою честь і гідність. Впровадження у виховну практику цього ідеалу передбачає одночасний розвиток інструментальних і мотиваційних якостей особистості вихованця.

Головною метою національного виховання студентської молоді є формування свідомого громадянина - патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

3. Сутність і особливість виховного процесу у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ

Зміст виховної роботи у вищих навчальних закладах України базується на законодавчих документах: Конституції України, Декларації прав людини, Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Указі Президента України «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015 р. тощо. На основі цих документів розроблена і дана Концепція.

Пріоритетними напрямками в реалізації Концепцій у ВНЗ на сьогодні є формування особистості, яка усвідомлює свою приналежність до українського народу, спрямована на втілення в життя української національної ідеї, виховання демократичного, антропологічного світогляду, яка поважає громадянські права і свободи, традиції народів і культур світу, а також національний, релігійний, мовний вибір кожної людини. Це дає підстави виокремити основні напрямки виховання студентів в ВНЗ, а саме: навчально-професійне, патріотичне, правове,

екологічне, економічне виховання; художньо-естетичне становлення особистості, утвердження загальнолюдських моральних цінностей, трудова активність, фізична досконалість та формування здорового способу життя, розвиток індивідуальних здібностей студентів, забезпечення відповідних умов для самореалізації.

Сутність виховного процесу у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ обумовлюється головними завданнями його діяльності. У відповідності до державної програми «Освіта», пріоритетним напрямком визначено «...створення життєздатного безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як вищої цінності нації». Закон України «Про освіту» визначає, що «...метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу...» Це означає, що держава підходить до навчання та виховання як до єдиного процесу, який має безперервний характер на всіх етапах освіти. Це також означає, що головним завданням діяльності вищого навчального закладу є не тільки підготовка спеціалістів з теоретичним і кваліфікаційним рівнем, що відповідає світовим стандартам, а й таких спеціалістів, які керуються в професійній діяльності і житті в цілому глибоко усвідомленою належністю до свого народу і держави, свідомо виконують державні закони і моральні норми, затверджені в ментальності свого народу.

Поєднання суспільних державних інтересів, інтересів самої особистості і завдань, що стоять перед вищими навчальними закладами (ВНЗ) визначає сутність виховного процесу у ВНЗ. У головних рисах вона зводиться до формування у студентів під час навчання таких якостей:

- високий професійний інтелект і культура;
- широкий кругозір і культурно-інтелектуальна ерудиція;
- національна самосвідомість та патріотизм;
- патріотичне ставлення до своєї держави та її інтересів;
- демократизм і громадська активність;
- гуманістичний світогляд;
- інтелігентність і висока моральна стійкість;
- гармонія етичного і естетичного виховання;
- дисциплінованість і самоорганізованість;
- працелюбність і повага до людей;
- ініціативність;
- самовимогливість;

- розвинута потреба у самовдосконаленні, зміцненні фізичних сил і здоров'я;
- бережливе, економне ставлення до державного майна та до природи.

Це підносить виховну роботу у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ на вищий рівень, впливає на її сутність таким чином, що вона з процесу незавершеного перетворюється на процес, який має бути завершеним разом із фаховою підготовкою спеціаліста. З іншого боку, це визначає й особливості виховної роботи в інституті:

- підготовка національно свідомої науково-технічної інтелігенції;
- оновлення та збагачення інтелектуального генофонду нації, виховання її духовної еліти;
- виховання спеціалістів економічного, інженерно-технічного профілю високоосвіченими людьми, носіями високої загальної, світоглядної, політичної, професійної, інтелектуальної, емоційної, естетичної, фізичної та екологічної культури;
- формування у студентів інституту високих гуманістичних якостей - людяності, поваги до старших, людської гідності, культури спілкування, цивілізованого співжиття;
- становлення чіткої громадської позиції, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовиховання, моральної самозавершеності;
- принципів соціальної орієнтації та поведінки;
- формування потреби у здоровому способі життя без шкідливих звичок;
- гармонічний розвиток особистості шляхом поглиблення духовних контактів з оточуючим світом, культурою, мистецтвом, природою.

Особливу роль у становленні гуманістичного світогляду, соціально-політичної орієнтації, моральності і культури студентів відіграють гуманітарні та соціально-політичні наукові дисципліни – історія України, філософія, економічна теорія, українознавчі дисципліни. Пізнаючи ці й інші світоглядні науки на найвищому рівні світових академічних здобутків, орієнтуючись на світоглядний і культурний інтелект науково-педагогічних кадрів, студент розвивається всебічно, включається у навчально-виховний процес.

Великі виховні можливості у формуванні висококваліфікованих спеціалістів мають спеціальні, фахові навчальні предмети та їх викладачі. Специфіка їх впливу на виховання студентів ґрунтується на їх тісному зв'язку з реальним життям, що забезпечує формування виховних рис і якостей студентів у щоденній практиці, гартує їх, виробляє необхідні для професійної діяльності навички, вміння. Головними завданнями виховання при вивченні спеціальних дисциплін є формування високої професійної культури, дисциплінованості, організованості, заповзятості та ініціативності у повсякденній діяльності, готовності до кропіткої праці, підвищення вимогливості до себе, конкурентоздатності.

Саме завдяки гуманітарним і загальнотехнічним дисциплінам формується система поглядів студента, яка є визначальною у забезпеченні високої духовності та її суспільної поведінки.

Поряд з основним навчально-виховним процесом, що здійснюється у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Суумського НАУ в процесі навчання й наукової роботи, де основне навантаження беруть на себе викладачі та куратори академічних груп, виховання студентів відбувається і в позанавчальний час через Народний музей С.А. Ковпака, Глухівський краєзнавчий музей, Глухівський національний історико-культурний заповідник «Глухів», бібліотеку, студентські клуби за інтересами, через діяльність органів студентського самоврядування, залучення їх до участі у роботі громадських організацій, мистецької творчості, спорті. Особливістю цієї ділянки виховної роботи є її планомірний та змістовний характер організації виховних заходів. Саме через них реалізується природні та набуті тенденції творчих можливостей студентів, створюються умови для їхнього всебічного розвитку.

4. Принципи виховання студентів Глухівського агротехнічного інституту імені С.А. Ковпака Сумського НАУ

Принцип виховання - це основа, вихідне положення, яке становить фундамент змісту, форм, методів, засобів і прийомів виховання. Принципи зумовлюються метою виховання.

В «Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті» основними названі такі принципи виховання:

- гуманізму;
- демократизму;
- єдності сім'ї і ВНЗ у вимогах до вихованця;
- наступності;
- спадкоємності поколінь.

Розглянемо сутність і вимоги основних принципів виховання.

1. **Принцип гуманізму** передбачає створення оптимальних умов для інтелектуального і соціального розвитку кожного вихованця; виявлення глибокої поваги до людини; визнання природного права кожної особистості на свободу, на соціальний захист, на розвиток здібностей і вияв індивідуальності, на самореалізацію фізичних, психічних і соціальних потенцій, на створення соціально-психічного фільтра проти руйнівних впливів негативних чинників навколишнього природного і соціального середовища; виховання у молоді почуттів гуманізму, милосердя, добротності.

2. **Принцип демократичності** потребує подолання авторитарного стилю виховання; забезпечення співробітництва вихователів і вихованців; врахування

думки колективу й кожної особистості; виховання особистості як вищої природної і соціальної цінності; формування колективу на засадах волі і прагнень його членів; в цілому формування вільної особистості.

3. **Принцип цілеспрямованості виховання** передбачає спрямування виховної роботи на досягнення основної мети виховання – всебічно розвиненої особистості, підготовка її до свідомої і активної трудової діяльності.

4. **Принцип виховання в активній діяльності** пов'язаний з психологічними особливостями студентів. Як відомо, в діяльності формується психіка людини, і студенти прагнуть реалізувати себе в активній діяльності. Тому в основу процесу виховання повинна бути покладена різноманітна діяльність, в тому числі трудова, громадська, ігрова, розумова тощо.

5. **Принцип неперервності** впливає з того, що виховання є багатограним і багатфакторним процесом, який не обмежується ні часовими, ні віковими рамками; виховання здійснюється з часу народження і триває впродовж усього життя; соціальне і природне середовище, діяльність особистості так чи інакше впливають на формування певних якостей; процес навчання - важливий чинник виховання як через зміст навчального матеріалу, так і через організацію діяльності.

6. **Принцип послідовності і систематичності** вимагає забезпечувати певний вплив на особистість дитини з урахуванням її вікових можливостей і розвитку, поступово розширювати систему вимог до діяльності; забезпечувати доцільну єдність вимог до вихованця з боку вихователів (членів сім'ї, учителів та ін.): створювати оптимальні умови для вияву самостійності вихованця при розв'язанні виховних завдань, дбаючи про розумне педагогічне керівництво.

7. **Принцип єдності виховання і життєдіяльності:** процес виховання - не відокремлена сфера діяльності уособлених людей, він є цілісною системою організації життєдіяльності дітей і дорослих у сім'ї, школі, на виробництві, в соціально-природному середовищі; кожен компонент такої діяльності певним чином впливає на формування тих чи тих якостей особистості; організовуючи будь-який вид діяльності, необхідно дбати, щоб вона несла в собі виховний потенціал.

8. **Принцип народності** передбачає єдність загальнолюдських і національних цінностей; забезпечення національної спрямованості виховання; оволодіння духовними багатствами свого народу: мовою, традиціями, звичаями, національно-етнічною культурою; шанобливе ставлення до національних надбань тих народів, які мешкають в Україні.

9. **Принцип етнізації** передбачає наповнення виховання національним змістом, спрямованим на формування національної свідомості і національної гідності; створення умов для дітей усіх національностей, що є громадянами України, навчатися рідною мовою, вивчати традиції, звичаї, обряди свого народу; забезпечувати умови для відчуття етнічної причетності до свого народу, його

культури, формування рис національної ментальності; ви-ховувати в молоді почуття соціальної відповідальності за збереження, примноження і продовження етнічної культури.

10. *Принцип оптимістичного прогнозування та опори на позитивні якості студентів.* В кожній людині є щось хороше, і саме на це позитивне слід опиратись, здійснюючи процес виховання, звертати увагу самого студента на його позитивні особистісні якості.

11. *Принцип виховання особистості в колективі* передбачає вплив колективу на виховання особистості, згуртування колективу, участь студентів у самоврядуванні, що сприяє розвитку самостійності, самодіяльності, ініціативи. Індивід стає особистістю завдяки спілкуванню і пов'язаному з ним відокремленню. Найкращі умови для спілкування й відокремлення створюються в колективі. Отже, цей принцип виховання зумовлений об'єктивними закономірностями розвитку особистості. Його реалізація передбачає усвідомлення студентами того, що колектив – це могутній засіб виховання, що деякі позитивні риси особистості формуються тільки в колективі. Так, розвиткові самостійності, самодіяльності, ініціативи, взаємодопомоги сприяють згуртованість колективу, участь студентів у роботі студентського самоврядування. Виховна цінність колективу ще й у тому, що між його членами виникають різноманітні стосунки: взаємної відповідальності і залежності, морально-ділові, вихователів і вихованців, старших і молодших, а також міжособистісні взаємини (симпатії, товарищескості, дружби, любові). Лише сукупність цих принципів забезпечує успішне вирішення завдань виховання через підбір змісту, методів, засобів і форм виховання. Єдність принципів виховання потребує від педагога вміння реалізовувати їх у взаємозв'язку, з урахуванням конкретних можливостей і умов.

5. Основні напрямки виховної роботи

Кожен з напрямків виховної роботи спрямований на досягнення мети, розв'язання конкретних завдань і передбачає використання відповідних форм та методів роботи. Незмінна єдність, взаємодоповнюваність усіх видів виховання є важливою умовою результативності виховної роботи в цілому. Формування світоглядної культури передбачає збагачення і розвиток світогляду студентів як системи знань і переконань щодо навколишнього світу та свого місця у ньому, кристалізацію життєвих принципів особистісного буття, вироблення вміння обстоювати їх на практиці, виховання толерантності, поваги до людей, які мають інші світоглядні цінності.

Важливе значення має також залучення молоді до активного суспільного життя, виконання громадських доручень, особиста ініціатива й участь у підготовці та проведенні культурно-масових і громадсько-політичних заходів.

Реалізація зазначеного та основних завдань і принципів виховної роботи в університеті здійснюється в таких пріоритетних напрямках виховання:

Духовне та моральне виховання студента - це складна інтегральна система формування його особистісних якостей, які характеризують ступінь розвитку і саморозвитку моральних цінностей, переконань, мотивів, знань, умінь, почуттів і здібностей, що їх студент виявляє в різних ситуаціях морального вибору та моральної діяльності в порівнянні з тими високогуманними цінностями, принципами, правилами, які в сучасному соціокультурному середовищі заведено вважати нормативними або ідеальними. Таким вихованням забезпечується засвоєння студентами моральної культури суспільства, норм поведінки, між людських стосунків, сприйняття їх як правил, що регулюють власну життєдіяльність, усвідомлення критеріїв добра і зла. У результаті морального виховання досягається єдність етичних знань, моральних почуттів та переконань і потреб у високоморальних вчинках. Важливим показником міри моральності особистості є ступінь зрілості її основних моральних рис, таких як совість, честь, гідність, доброта, відповідальність, сором, дисциплінованість, принциповість. Висока моральність - це завжди єдність слова і діла, чесність і порядність, сумлінне виконання людиною синівських, професійних, громадянських обов'язків, вірне служіння Україні. Втілюється моральність у конкретних вчинках, діях індивіда незалежно від сфери їх вияву.

У моральному вихованні поєднуються принципи і норми загальнолюдської моралі та національної моральної цінності. Моральне виховання пов'язане з правовим вихованням. Поєднуючись, вони забезпечують формування культури людської поведінки.

Студент є носієм певної моралі і виховується як під час навчально-виховного процесу, так і середовищем особистого буття. У зв'язку з цим важливу роль відіграють соціогуманітарні дисципліни, передусім етика, бесіди на моральну тематику, зустрічі з видатними особистостями, читання художньої літератури, неухильне додержання правил внутрішнього розпорядку університету. Значний потенціал морального впливу на студентів має первинна профспілкова організація студентів.

Отже, у процесі організації життєдіяльності студентів у культурно-освітньо-виховному просторі сучасного вищого навчального закладу складається система цілей, які орієнтують педагогічний персонал на розвиток виховання студента передусім як громадянина, як фахівця, як високоморальної, інтелігентної, творчої, конкурентоспроможної особистості, як культурної людини.

Виховання студента як *громадянина* передбачає становлення патріота, тобто людини з активною громадянською позицією, орієнтованої на демократичні цінності та свободи, здатної до захисту права та виконання своїх громадських обов'язків, відображених у Конституції України.

Виховання студента як *фахівця* орієнтовано на розвиток:

- глибокої зацікавленості, любові до обраної спеціальності, професійної самосвідомості, ерудиції та компетенції;
- усвідомлення професійного інтересу й відповідальності;
- здатності ставити творчі та ефективно розв'язувати професійні завдання у вибраній сфері професійної діяльності;
- готовності приймати нестандартні рішення;
- відкритості для нових досягнень науки, техніки і практики.

Важливу роль у цьому процесі відіграє особистість викладача, насамперед дисциплін фахового спрямування.

Виховання студента як *високоморальної особистості* має на меті розвиток:

- високого рівня моральних чеснот (чесності, обов'язку, відповідальності, доброзичливості тощо);
- моральної культури, включаючи розуміння високоморальних національних і загальнолюдських цінностей;
- гуманістичних поглядів, переконань і світогляду.

Виховання студента як *інтелігентної особистості* спрямовано на розвиток:

- високої культури спілкування та поведінки;
- високого рівня ерудиції;
- системності та критичного мислення;
- естетичної, художньої культури;
- прогресивних поглядів та переконань;
- толерантності й поважного ставлення до людей іншої національності та інших поглядів і переконань;
- кращих рис і традицій української інтелігенції.

Виховання студента як *творчої особистості* передбачає розвиток:

- методологічної, дослідницької культури;
- творчо-пошукових умінь та здібностей;
- здібностей як до індивідуальної, так і до колективної творчості у вибраній сфері професійної діяльності;
- здібностей до креативного, системного застосування знань у розв'язанні професійних теоретичних і практичних завдань.

Виховання студента як *конкурентоспроможної особистості* ставить за мету розвиток:

- працьовитості;
- стресостійкості;
- неперервного професійного саморозвитку;
- комунікативних і лідерських якостей;
- етично-правової відповідальності;

- уміння виконувати та завершувати роботу на високому якісному рівні;
- прагнення постійно підвищувати свій рівень інформаційної культури.

Національне виховання - це історично обумовлена і створена самим народом система ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв та інших форм соціальної практики, спрямованої на організацію життєдіяльності молоді, виховання її у дусі природно-історичного розвитку матеріальної і духовної культури нації. Система виховання ґрунтується на ідеях національного світогляду, філософії, ідеології, а не на ідеях якогось учення чи якоїсь партії, громадсько-політичної організації. Національна система виховання ґрунтується на засадах родинного виховання, народної педагогіки, наукової педагогічної думки, що ввібрали в себе надбання національної виховної мудрості. Вона охоплює ідейне багатство народу, його морально-естетичні цінності, трансформовані в засобах народної педагогіки, народознавства, принципах, формах і методах організації виховного впливу на молодь (теоретичний аспект), а також постійну і систематичну виховну діяльність сім'ї, державних і громадських навчально-виховних закладів, осередків (практичний аспект).

Патріотичне виховання - його метою є формування у студентів поваги та любові до Батьківщини, відданості, готовності захищати, збагачувати особистою працею, максимально сприяти вивченню та досконалому володінню державною мовою. Принципово важливим є вивчення історії, культури, традицій, звичаїв України, кращих досягнень у галузях науки, освіти, техніки, мистецтва як минулого, так і сучасності. Патріотичне виховання здійснюється з урахуванням специфіки навчальних дисциплін на лекціях, семінарах, практичних заняттях та у позаурочний час.

Патріотизм - це поєднання знань, почуттів і дій. Патріотичне виховання не протиставляється, а органічно доповнюється національним та інтернаціональним вихованням. У процесі патріотичного виховання культивуються кращі риси української ментальності - любов до України, працелюбність, індивідуальна свобода, зв'язок із природою, щирість і доброта, гостинність, повага до рідних та ін. *Істинний патріот* - це завжди людина національно зріла.

Інтернаціональне виховання - це залучення молодих людей до економічних, політичних, соціальних, культурологічних та інших цінностей, створених народами світу, формування поваги до міжнародного суспільного досвіду, бажань і вмінь його переймати, допомагати представникам інших етносів, суспільств та держав у розв'язанні наявних питань і проблем.

Важливе значення для формування у молодих людей інтернаціональних почуттів має вивчення іноземних мов, упровадження в навчальний процес в університеті європейських технологій навчання і критеріїв оцінок знань, стажування та участь у конференціях, співпраця Глухівського агротехнічного

інституту імені С.А. Ковпака Сумського НАУ з провідними підприємствами нашої країни та країн близького і далекого зарубіжжя, виступи перед студентами представників великих аграрних холдингів та корпорацій, проведення тематичних «круглих столів», відвідування виставок, на яких репрезентовані новітні досягнення іноземних науковців, фахівців, фірм, підприємств у галузях освіти, науки, техніки та технологій.

Інтернаціональне виховання органічно доповнює патріотичне виховання, допомагає глибше усвідомити місце і роль України у світі, чіткіше визначити шляхи її інтеграції у європейське і світове співтовариство.

Правове виховання - це формування соціально зрілої, відповідальної поведінки студентів на основі знань, норм і принципів чинного законодавства України, поваги до прав і свобод інших людей, шанобливого ставлення до державних символів. Правова культура особистості невід'ємна від активної протидії особам, організаціям і установам, що порушують закони, зазіхають на територіальну цілісність і незалежність України, завдають збитків державі та її громадянам.

Важливим складником цього напряму виховання є правова освіта, яка забезпечується викладанням правових дисциплін, пропагандою чинного законодавства викладачами інституту, організацією зустрічей студентів і співробітників інституту з працівниками правоохоронних органів, проведенням «круглих столів», вечорів запитань і відповідей, виставок тематичної літератури.

Важливим засобом правового виховання у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ є створення атмосфери вимогливості щодо сумлінного виконання студентами своїх функціональних обов'язків, додержання положень і правил внутрішнього розпорядку інституту, наказів та розпоряджень дадміністрації інституту.

Трудове виховання - має на меті формування любові до праці та потреби в ній, потреби в набутті знань і вмінь професійно здійснювати діяльність, реалізовувати через неї свої нахили і здібності, виконувати свої обов'язки професійно, відповідально, якісно. Трудове виховання ефективно впливає на становлення і розвиток волі, здатності цілеспрямовано переборювати труднощі, що виникають на життєвому шляху людини, сприяє усвідомленню цінності праці та її провідної ролі в утвердженні індивіда у суспільстві і розвитку суспільних відносин, учить правильно організовувати трудовий процес, творчо, ініціативно та зацікавлено ставитись до самої праці, її результатів, до людей, які люблять і вміють працювати.

Трудове виховання здійснюється передусім через залучення студентів до конкретних видів діяльності. Основний вид праці студентів - навчання. Належно організований навчальний процес спонукає студентів до цілеспрямованого набуття знань і досвіду, сумлінного виконання своїх обов'язків, оволодіння вибраною професією. Формування поваги та любові до праці і потреби в ній відбувається

також через залучення студентів до інших видів діяльності, зокрема науково-дослідної, художньої самодіяльності, спортивних змагань, суспільно корисної праці, участі в роботі студентських трудових загонів з благоустрою території.

Оволодіння студентами спеціальними дисциплінами, навчальними курсами «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» допомагає формувати культуру праці, слідувати у цій сфері законам розвитку людини, природи і суспільства.

Професійне виховання - взаємозв'язане з трудовим вихованням та є його логічним продовженням. Суттю професійного виховання є становлення студента як фахівця. Розв'язанню даного завдання підпорядковується діяльність усіх структурних підрозділів Глухівського агротехнічного інституту імені С.А. Ковпака Сумського НАУ.

Навчальний процес в інституті є основною ланкою професійного становлення студента. Тому принципово важливо поєднувати теорію і практику, з найбільшою ефективністю передавати студентам необхідний обсяг знань і вмінь, навчити їх систематично працювати над собою, вміло користуватися набутими знаннями в ринковій економіці. Лекції, практичні заняття, зустрічі з фахівцями, самостійні заняття в бібліотеці, науково-дослідна робота, підготовка курсових і дипломних робіт - далеко не повний перелік форм роботи на шляху професійного становлення молодих людей. Важливою в цьому процесі є особистість викладача, передусім дисциплін фахового спрямування. Одним з складників професійного становлення є оволодіння знаннями та навиками роботи з людьми, психологічна готовність працювати в ринкових умовах та відповідати за результати своєї роботи. Результатом професійного виховання є любов і повага до вибраної професії, глибокі та різнобічні фахові знання і вміння, творчий підхід індивіда до розв'язання наявних проблем, готовність приймати нестандартні рішення, особиста відповідальність за справу, відкритість для нових досягнень науки, техніки і практики.

Організують та здійснюють заходи з цього напрямку адміністрація інституту, органи студентського самоврядування, куратори навчальних груп, завідувачі відділень, методичний кабінет, вихователі гуртожитків.

Виховання культури поведінки та спілкування спрямоване на набуття сукупності усталених морально-естетичних і соціально значущих якостей особистості, які виявляються в повсякденному житті та умінні співіснувати з іншими людьми.

Виховання культури поведінки ставить за мету засвоєння моральних вимог суспільства, закріплених у нормах, принципах та ідеалах, та їх інтеграцію в особистий досвід. Культура поведінки охоплює:

- зовнішній вигляд;
- автономність та ролі;

- імідж і презентація;
- стиль життя і репрезентування себе.

Виховання культури спілкування, у свою чергу, передбачає формування таких якостей:

- гуманності, толерантності;
- уміння передбачати морально-психологічні наслідки своєї поведінки;
- здатності до компромісів.

Виховання культури навчальної та науково-дослідної діяльності розглядається як цілісна, багатовимірна, багаторівнева, відкрита особистісно- й ціннісно-орієнтована система творчої самореалізації, саморозвитку, самовиховання, заснована на інтеграції логічних, інтуїтивних, евристичних, рефлексивних, емпатійних компонентів.

До найбільш ефективних педагогічних технологій, які забезпечують саморозвиток і самовиховання студентів, належать:

- технологія проблемно-пошукового навчання;
- особистісно-орієнтовані технології організації навчально-виховної діяльності студентів;
- тренінги творчого саморозвитку, особистісного зростання, релаксації, аутотренінгу;
- ігри-дослідження;
- суб'єктно-орієнтовані дослідні практикуми;
- інформаційні технології.

Виховання інформаційної культури у загальному розумінні – це виховання у сфері культури, пов'язаної із функціонуванням та користуванням інформацією в суспільстві.

Модель інформаційної культури особистості становлять три компоненти:

- *когнітивний блок* (Інтернет-грамотність; навички поводження з інформацією; уміння організувати пошук необхідної інформації; уміння працювати з відібраною інформацією: структурувати, систематизувати, узагальнювати, подавати у вигляді, зрозумілому іншим людям; уміння спілкуватися з іншими людьми за допомогою сучасних засобів інформації тощо);

- *емоційно-ціннісний блок* (зміст інформаційних потреб та інтересів; мотиви звернення до різних джерел інформації та пов'язані з ними очікування; ступінь задоволення інформаційних потреб, самооцінка інформаційної компетентності тощо);

- *праксеологічний блок* (способи пошуку та канали одержання необхідної інформації; інтенсивність звернення до різних джерел інформації та їх характеристика; застосування одержаної інформації в різних сферах своєї

діяльності; способи розповсюдження нової інформації, форми діяльності в Інтернеті тощо).

Виховання інформаційної культури починається з формування інформаційної складової - знань. Саме вони, трансформуючись далі в уміння і навички, закладають основу когнітивного блоку, а потім безпосередньо впливають на рівень інформаційної культури студентів. Інформаційна культура студентів стає визначальним фактором їхньої майбутньої трудової діяльності.

Екологічне виховання - спрямовано на утвердження у свідомості студентів знань про природу як єдину основу життя на Землі, переконань про необхідність гуманного ставлення до неї, особисту відповідальність за майбутнє, формування вміння здійснювати діяльність, дбайливо оберігаючи довкілля.

Основою екологічного виховання студентів є екологічно зорієнтована педагогіка. Вона охоплює принцип природовідповідності, екологію соціального середовища, екологію внутрішнього світу людини, екологізацію навчання та виховання. В екологічному вихованні беруть участь усі викладачі, куратори академічних груп, органи студентського самоврядування, вихователі гуртожитків та виховний відділ інституту.

Принципово важливим аспектом екологічного виховання є усвідомлення студентами потреби робити у процесі майбутньої професійної діяльності все від них залежне для забезпечення екологічно чистих умов виробництва.

Фізичне виховання - це розвиток і зміцнення здоров'я студентів, їхніх фізичних задатків та здібностей, утвердження активного, здорового способу життя, вироблення вмінь самостійно використовувати форми і методи фізичної культури в процесі власної життєдіяльності. Даний напрям виховання охоплює пропаганду здорового способу життя і конкретну діяльність, спрямовану на фізичне вдосконалення та фізичне загартування молоді. У сучасних умовах вкрай важливою є робота зі студентами, щодо роз'яснення шкідливості вживання алкогольних напоїв і наркотичних речовин, куріння; також необхідно проводити профілактичні заходи щодо запобігання різноманітним захворюванням.

Фізичне виховання здійснюється на заняттях із фізичної культури, через участь студентів у роботі спортивних секцій, клубів, під час спортивних змагань, туристичних походів. Організовує та проводять роботу в даному напрямі кафедра фізичного виховання, органи студентського самоврядування, куратори навчальних груп, вихователі, виховний відділ.

6. Організація виховної роботи в університеті

У Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ створено систему виховної роботи, що дає можливість охоплювати виховним впливом усіх студентів - від першого курсу до останнього, здійснювати виховний

процес як у навчальний, так і в позанавчальний час. Виховання студентів забезпечується через діяльність усіх структурних підрозділів інституту.

6.1 Суб'єкти, що забезпечують реалізацію виховної роботи в інституті.

Суб'єктами, які організовують забезпечення реалізації концепції виховання студентів інституту, є:

- адміністрація інституту;
- Педагогічна рада інституту;
- виховний відділ;
- завідувачі відділеннями інституту;
- органи студентського самоврядування;
- студентські ради гуртожитків;
- методичне об'єднання кураторів навчальних груп та вихователів;
- гуртки за інтересами, художньої самодіяльності та предметні гуртки;
- гурток юних поетів та письменників «Джерельце»;
- Рада музею С.А. Ковпака;
- бібліотека;
- загальноінститутська газета «Студентський меридіан».

Усі зазначені суб'єкти планують свою роботу посеместрово та (або) на навчальний рік, підбиваючи її підсумки в кінці навчального року з відповідними висновками щодо дальшого поліпшення системи виховання в інституті на наступний період.

Для того щоб дізнатися про потреби та інтереси студентів, їхню ціннісну орієнтацію, специфіку сприйняття процесів суспільного життя в інституті провадяться соціологічні опитування студентів, діють скриньки довіри, банк ідей, відбуваються систематичні круглі столи за участі адміністрації інституту та органів студентського самоврядування.

В організації та здійсненні процесу виховання широко використовуються можливості комп'ютерної техніки, зокрема Інтернет.

Контроль з метою досягнення високих результатів виховної роботи, планування, реалізацію і координацію виховних заходів задля підвищення їх загальних підсумків покладено на заступника директора з виховної роботи.

6.2 Роль викладача у виховному процесі

Важливу роль у вихованні відіграє викладач інституту.

Ставлення викладацького складу інституту до роботи, до оточення, високий рівень професіоналізму, ерудиція, самодисципліна, прагнення до творчості сприяє розвитку подібних якостей і у студентському середовищі. Саме інтелігентність, комунікабельність, тактовність створюють таку атмосферу між викладачами і студентами, коли останні стають рівноправними суб'єктами одного процесу освіти і виховання, саморозвитку, соціокультурного визначення.

Робота зі становлення громадянської й соціально-професійної позиції дає дієвий результат тоді, коли вона провадиться не в повчальній раціоналізованій формі, а здійснюється ніби поступово, невимушено, додаючи певної тональності в емоційному та моральному аспектах взаємин стосунків викладача і студентів. Тільки високопрофесійно й ідейно підготовлений та морально вихований викладач може зрозуміти всю масштабність завдань виховання майбутнього спеціаліста, виявити себе як справжнього педагога вищої школи.

Викладач ВНЗ завжди був вихователем, утім сьогодні виховання може і має розумітися не як одночасне передавання знань і оцінних суджень від старшого покоління до молодшого, але і як взаємодія та співпраця викладачів і студентів у сфері їх спільного буття.

Авторитет викладача - інтегральна характеристика його професійної, педагогічної та особистісної позиції в колективі, яка виявляється в процесі взаємин з колегами, студентами і справляє вплив на успішність навчально-виховного процесу.

Авторитет викладача складається з двох компонентів: авторитету ролі й авторитету особистості. Нині на перше місце виходить особистість викладача, його яскрава, неповторна індивідуальність, яка здійснює на студентів виховний (педагогічний) та психотерапевтичний вплив.

Авторитет викладача формується з достатньо високого рівня розвитку трьох видів педагогічних умінь: *предметних* (наукові знання); *комунікативних* (знання про своїх студентів і колег); *гностичних* (знання самого себе й уміння корегувати свою поведінку).

Можна диференціювати основні компоненти в діяльності викладача:

1. Конструктивна діяльність - пов'язана з відбором, умінням вибудовувати навчально-виховний матеріал та проектувати розвиток індивідуальності студента.

2. Організаційна діяльність - передбачає організацію своєї поведінки (педагогічні дії в реальних умовах діяльності) на заняттях і поза ними; зворотний зв'язок зі студентами (думка, знання, інтерес).

3. Комунікативна діяльність - спільна діяльність педагога та студента, побудова міжособистісної взаємодії (сприйняття і розуміння людьми один одного) і стосунків у процесі педагогічної діяльності, процес педагогічного спілкування.

4. Рефлексивна діяльність - уміння педагога аналізувати й адекватно оцінювати свою педагогічну діяльність, розвивати самосвідомість, яка виявляється в самопізнанні, самооцінці та саморегулюванні поведінки; прагнення до особистісного зростання, самореалізації та самоконтролю.

Отже, саме ці принципи повинні намагатися реалізовувати у своїй професійній діяльності викладачі інституту, здійснюючи не тільки освітній процес, але й виховний.

6.3 Органи студентського самоврядування студентів як фактор удосконалення виховного процесу

Дана форма є особливою для самостійної громадської діяльності студентів у реалізації функцій управління життям студентського колективу згідно з цілями та завданнями, які постають перед ними. Вона є елементом загальної системи управління виховним процесом у ВНЗ та передбачає максимальне врахування інтересів та потреб студентів на основі вивчення громадської думки і конкретних ініціатив.

Можна узагальнити такі основні завдання студентського самоврядування:

- формування у студентів відповідального і творчого ставлення до навчання, громадської діяльності та суспільно корисної праці;
- сприяння оволодінню кожним студентом навичками продуктивної самостійної роботи й наукової організації праці, всебічному розвитку особистості завдяки долученню до різних видів діяльності;
- забезпечення принциповості, об'єктивності та компетентності в реалізації прав студентів;
- формування у членів колективу на основі самостійності навичок прийняття рішень з питань студентського життя, активної життєвої позиції, навичок управління державними і громадськими справами;
- виховання у студентів почуття господаря у своєму навчальному закладі, поваги до закону, норм моралі та правил спільного проживання;
- створення умов нетерпимості до правопорушників, пияцтва та інших антисуспільних виявів;
- надання допомоги адміністрації, професорсько-викладацькому складу в організації та вдосконаленні навчально-виховного процесу (через своєчасний всебічний аналіз якості знань студентів, причин низької успішності тощо);
- пошук і організація ефективних форм самостійної роботи студентів;
- активізація діяльності громадських організацій у ВНЗ, надання допомоги в реалізації її статутних цілей і завдань;
- організація вільного часу студентів, сприяння всебічному розвитку особистості кожного члена студентського колективу;
- організація системи вивчення громадської думки студентів з найважливіших питань життя ВНЗ та створення умов, за яких забезпечується участь кожного зацікавленого студента в обговоренні проблем, прийнятті та виконанні рішень;
- збереження бібліотечного, аудиторного, житлового фонду, фонду гуртожитків, спортивних споруд та інвентарю тощо;

- установлення та підтримка контактів з молодіжними організаціями різних ВНЗ України та інших країн.

Органи студентського самоврядування інституту разом з адміністрацією намагаються максимально враховувати інтереси та реалізувати ініціативу студентів. Вони беруть на себе деякі важливі функції у виховній роботі та значною мірою «розвантажують» адміністрацію інституту від низки проблем у сфері організації дозвілля як однієї з ефективних форм виховного процесу, котра охоплює велику кількість студентів разом із викладацьким складом (чим забезпечується зв'язок поколінь) і враховує різноманіття інтересів (інтелектуальні ігри, спортивні заходи, фестивалі художньої самодіяльності тощо).

6.4 Роль куратора групи

Завдання куратора (наставника) в сучасних умовах - допомогти розібратись і організувати, а не нав'язувати погляди, не підміняти студента в його діяльності. Важливим є також те, щоб робота куратора не йшла в розріз зі студентським самоврядуванням, а доповнювала б його, утворюючи єдину демократичну виховну систему. Особливо потрібна допомога куратора у взаємодії студентів із численними інститутськими структурами і службами, які здійснюють навчальну й позанавчальну діяльність, в організації спеціальних заходів, особливо загальноінститутського характеру.

Найважливішими напрямками діяльності куратора є:

- допомога студентам академічної групи в процесі їх адаптації до умов навчання в інституті;
- допомога студентам академічної групи в навчальній діяльності, формування в них навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом;
- контроль за систематичною навчальною діяльністю студентів, відвідуванням студентами занять, своєчасним виконанням ними завдань поточної атестації, за складанням заліків та іспитів;
- організація роботи наставника із виховання у студентів культурних навичок, засвоєння ними загальнолюдських, національних, громадянських, родинних, особистісних цінностей;
- допомога студентам при формуванні в групі здорового морально-психологічного клімату;
- залучення студентів групи до участі у наукових, культурних, спортивних та громадських заходах відділення та інституту;
- проведення зустрічей студентства з провідними вченими, педагогами, митцями, спортсменами, в ході яких обговорюються питання формування професійних якостей майбутніх спеціалістів;

- допомога наставника при вирішенні індивідуальних та колективних морально-психологічних проблем, які виникають у студентів;
- відвідування куратором студентів, що проживають у гуртожитках, з метою вивчення умов проживання і контролю за виконанням студентами Правил внутрішнього розпорядку в інституті;
- піклування куратора про соціальні умови життя і побут студентів, які проживають за межами гуртожитків;
- профілактика порушень студентами Правил внутрішнього розпорядку інституту та чинного законодавства України;
- пропагування в студентському середовищі здорового способу життя та мовленнєвої культури;
- профілактика і попередження негативних соціальних явищ;
- допомога і контроль при підготовці документів для отримання пільг певними категоріями студентів.

Отже, найважливішим завданням удосконалення роботи куратора є допомога студентам в організації таких заходів, які дозволили б глибоко усвідомити, зрозуміти, відчувати і сприйняти традиції інституту, його ціннісні орієнтації, ті стосунки і норми, які традиційно лежать в основі відносин і взаємодій у цьому навчальному закладі та за його межами (знайомство з історією інституту, участь у загальноінститутських заходах, організація екскурсій і зустрічей з видатними особистостями тощо).

Удосконалення діяльності куратора передбачає також цілеспрямовану роботу за такими напрямками:

- проведення з кураторами спеціальних тренінгів і семінарів, на яких вони одержують інформацію про вікові особливості студентів, про результати діагностики їхніх індивідуальних якостей та інтересів, про специфіку взаємодії зі старшими студентами, про нові методи та підходи у сфері консультування і підтримки студентів;
- залучення студентів до участі в державних молодіжних програмах, патріотичних та мистецько-культурологічних проектах;
- організація в інституті спеціальної діагностичної й консультативної служби для кураторів і викладачів з метою постійної підтримки і розв'язання складних професійних ситуацій;
- регулярне проведення засідань методичного об'єднання кураторів навчальних груп та вихователів для окреслення та розв'язання загальних проблем;
- видання пам'ятки та методичних рекомендацій для допомоги куратору з оновленою інформацією про особливості роботи зі студентами.

7. Матеріальні, фінансові та моральні основи забезпечення навчально-виховного процесу

Головні виховні завдання у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ реалізуються у процесі навчальної та науково-дослідницької роботи. Тому матеріальною й фінансовою основою виховного процесу виступає наявна матеріально-технічна база інституту та кошти загального фонду.

Але здійснення виховання і розвитку особистості студента інституту у позааудиторний час вимагає додаткового матеріального та фінансового забезпечення.

По-перше, в інституті потрібно добудувати приміщення, для якісної організації проведення дозвілля студентів – КСД – Клуб Студентського Дозвілля.

По-друге, необхідно постійно поповнювати матеріальні засоби для занять художньою самодіяльністю, спортом тощо.

По-третє, слід частіше застосовувати заохочення до керівників студентських клубів, керівників колективів художньої самодіяльності, керівників спортивних секцій.

Важливе значення у підвищенні ефективності виховного процесу має моральне заохочення його учасників. Оголошення подяк викладачам і студентам, вручення грамот та відзнак інституту, відділення, групи утверджують у їх свідомості необхідність діяти саме таким чином, досягти ще кращих результатів. Моральні стягнення також відіграють свою роль у виховному процесі, хоча їх використання мусить бути виваженим, скоріше виключного характеру.

8. Шляхи реалізації Концепції

1. Організаційно-методичне забезпечення виховання у Глухівському агротехнічному інституті імені С.А. Ковпака Сумського НАУ здійснює виховний відділ у складі заступника директора з виховної роботи, вихователів гуртожитків, практичного психолога, керівників гуртків та секцій; художніх керівників.

2. Головною метою виховного відділу є втілення в життя даної Концепції.

Основними завданнями виховного відділу є:

- розгляд документів з проблем національного виховання (накази, інструктивні листи тощо, які надходять у вищий заклад освіти з Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації та інших керівних органів) та розробка заходів на їх виконання;

- затвердження і періодичне оновлення програми заходів національно-патріотичного виховання студентів інституту;

- розробка структури управління виховним процесом в інституті;
- затвердження функціональних обов'язків об'єктів управління виховним процесом;
- складання календарних планів виховних, масових оздоровчих та спортивних заходів;
- розгляд і затвердження планів виховної роботи;
- розгляд діяльності кураторів академічних груп;
- визначення тематики засідань методичного об'єднання кураторів навчальних груп та вихователів, нарад з проблем національно-патріотичного виховання молоді;
- організація і проведення відзначення державних свят, пам'ятних дат, ювілеїв;
- залучення до виховної роботи висококваліфікованих і талановитих народних умільців, представників громадськості, національної наукової та мистецької еліти;
- використання засобів масової інформації у висвітленні досвіду виховання студентів;
- контроль за виконанням даної Концепції у процесі навчання і в позанавчальний час;
- узагальнення результатів контролю виховної роботи та соціологічних досліджень на виховну тематику, підготовка на їх основі пропозицій щодо удосконалення організації та проведення виховної роботи;
- аналіз тематичної спрямованості репертуарних планів колективів художньої самодіяльності і внесення пропозицій щодо відповідності їх змісту основним положенням Концепції національного виховання.

3. Усі напрями виховної діяльності реалізуються через конкретні оптимальні форми та методи освітнього потенціалу (навчально-виховні програми та плани; аудиторна робота; позааудиторна робота; створення умов для повноцінної життєдіяльності і творчості студентів) та скоординованої діяльності і співпраці із навчальними, освітньо-культурними закладами, громадськими організаціями та органами влади.

4. Виховна діяльність в інституті є складовою частиною цілісного навчально-виховного та наукового процесу і включається до планів роботи структурних підрозділів, розглядається на засіданнях Педагогічної ради та адміністративної ради, а також конкретизується в діяльності кураторів академічних груп.

5. Контроль за виконанням планів виховної роботи по інституту здійснюється безпосередньо заступником директора з виховної роботи.

6. Окрім організації підведення підсумків виховної роботи на адміністративних нарадах, засідання Педагогічної ради, надзвичайно важливе значення для активізації діяльності студентів має гласне підтвердження підсумків їхньої участі у названих вище заходах, та нагородження переможців.

9. Заключні положення

Організація виховного процесу в структурних підрозділах та загалом в інституті потребує постійного вдосконалення, пошуку і приведення в дію нових форм впливу на студентів, відпрацювання нових методик. Разом з тим, потрібно активізувати традиційні види діяльності, збереження досягнень минулого.

Виховання повинно носити систематичний характер, супроводжуватися творчими та креативними підходами, швидко адаптуватись до суспільних вимог сьогодення.

Випускники інституту повинні бути не тільки знаючими спеціалістами, а людьми творчими, духовно багатими із демократичним світобаченням, здатними примножити історичні надбання українського народу і його внесок у розвиток світової цивілізації. В перспективі, інститут повинен стати школою саморозвитку, самоуправління, самодисципліни, свідомої відповідальності викладачів і студентів перед українською нацією у своїй творчій співпраці на благо України.

**Заступник директора
з виховної роботи**

С.О. Журба